

Magdalena Gumkowska

"Památky a Příroda", R. 9, 1984 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 39/1 (152), 66-70

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cji i zaniedbania. Jednak z uwagi na jego niewątpliwe walory historyczne i wartość ekonomiczną substancji mieszkaniowej podjęto próbę sformułowania programu umożliwiającego ocalenie tego cennego zespołu. Do akcji zmierzającej do zachowania i restauracji Kamiennego Miasta włączyło się UNESCO. Istnieje więc nadzieja, iż dokonana przez specjalistów ocena wartości historycznych, architektonicznych i socjologicznych zabytkowego zespołu, zostanie doceniona i zaakceptowana przez polityków, w których rękach spoczywa los tego wspaniałego klejnotu Wschodniego Wybrzeża Afryki.

Oprac. Małgorzata Rozbicka

PAMÁTKY A PŘÍRODA Wyd. Státní ústav památkové péče a ochrany přírody w Pradze w wydawnictwie „Panorama” na zlecenie Ministerstwa Kultury CRS. Ukazuje się dziesięć razy w roku.

Rocznik 9 (1984)

Zeszyt 1, stron 64, ilustracje

B. Tykva, *Hlavní úkoly Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze w roce 1984* (Główne zadania Państwowego Instytutu Ochrony Zabytków i Przyrody w Pradze w 1984 r.), s. 1–4, 8 il. Artykuł przedstawia główne kierunki prac i cele działania Instytutu w 1984 r. w zakresie ochrony zabytków, podkreślając wagę prac podejmowanych w kraju oraz udział instytucji w organizacjach i akcjach o charakterze międzynarodowym.

A. Vošahlík, *IV. zasedání Problémové komise mezinárodního vědeckého úkolu č. 1 „Metody, technika a organizace regenerace historických urbanistických souborů* (IV Narada międzynarodowej Komisji Problemowej nr 1 „Metody, technika i organizacja rewaloryzacji historycznych zespołów miejskich”), s. 5. Koordynator Komisji działającej w ramach Grupy Roboczej Krajów Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków Historii, Kultury i Muzealiów przedstawił problematykę IV narady Komisji, która odbyła się w Czechosłowacji w październiku 1983 r.

A. Vošahlík, *Legislativní formy ochrany historických urbanistických souborů v socialistických zemích (souhrnná zpráva koordinátora)* (Legislatywne formy ochrony historycznych zespołów miejskich w krajach socjalistycznych – sprawozdanie zbiorcze koordynatora), s. 6–10, 8 il. Artykuł jest próbą podsumowania problematyki legislacyjnej dotyczącej ochrony zabytkowych zespołów miejskich w krajach socjalistycznych. Materiał stanowi wynik prac podejmowanych przez Komisję I Grupy Roboczej Krajów Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków Historii, Kultury i Muzealiów.

M. Suchomel, *Sochařské transfery z hlediska památkové péče* (Transfery rzeźb z punktu widzenia ochrony zabytków), s. 11–18, 9 il. Artykuł przedstawia problemy związane z przemieszczaniem rzeźb zabytkowych. Autor prezentuje zagadnienie w kontekście historycznym, podając liczne przykłady europejskie, a następnie prezentuje przykłady czeskie w tej dziedzinie. Szczególną uwagę zwraca na problemy konserwatorskie wynikające z przenoszenia obiektów zabytkowych, którym to zabiegom towarzyszą różnorakie zagadnienia techniczne. Omówione są w pracy kwestie napraw, a także sprawy związane z zachowaniem walorów estetycznych dzieł i ich funkcji.

J. Petruš, *Dílo ing. Dobroslavy Menclové* (Dzieło inż. Dobroslawy Menclowej), s. 18–19. Wspomnienie o inż. arch. Dobroslawie Menclowej, wybitnej znawczyni historii architektury zamkowej w Czechach. Praca publicystyczna i badawcza D. Menclowej przedstawiona w skrótej, informacyjnej postaci w związku z 5 rocznicą jej śmierci.

D. Menclová, *Hrad Roštejn (Zamek Rosztejn)*, s. 19–21, 7 il. Artykuł stanowi nie publikowany dotychczas szkic naukowo-historyczny z dziejów zamku Rosztejn koło Telcza. Oprócz danych o historii obiektu, autorka omawia szczegółowo wnętrza zabytkowe, w tym prezentuje malarstwo ścienne, rzemiosło artystyczne.

M. Nováková-Skalická, *Orientální váza s polychromním dekorem a její oprava* (Prace konserwatorskie przy wazonie orientalnym polichromowanym), s. 22–23, 2 il. Przedstawienie działań konserwatorskich i uzupełniania brakujących fragmentów wazonu znajdującego się w zbiorach muzealnych zamku Rajec nad Switawą.

H. Ossendorfová, I. Muchka, *Štencova sbírka fotografií* (Kolekcja fotografii Jana Sztenca), s. 24–27, 7 il. Prezentacja zbiorów fotografii wykonanych przez Jana Sztenca (1871–1947), obrazujących najciekawsze obiekty zabytkowe, detale, całe zespoły urbanistyczne. Ocena wartości dokumentacyjnej zbioru liczącego ponad 60 tys. negatywów, który stanowi własność archiwum Państwowego Instytutu Ochrony Zabytków i Przyrody w Pradze.

E. Kubát, *At' biji hodiny, svědci staletí!* (Niechaj biją zegary, świadkowie stuleci!) s. 29–30, 3 il. Zegary jako obiekty zabytkowe. Problemy ich ekspozycji i kolekcjonerstwa.

J. Pittnerová, *6. celostátní konference o ochraně dřeva* (VI ogólnokrajowa konferencja poświęcona konserwacji i ochronie drewna), s. 30. Sprawozdanie z konferencji, która odbyła się w dniach od 11 do 13 X 1983 r. w Zwolenie w gmachu Wyższej Szkoły Leśnictwa i Drzewiarstwa. Prezentacja referatów, w tym również zagranicznych – informacja skróta.

Recenzje, ss. 27–28

Literatura, s. 31

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim. W numerze znajduje się spis treści za 1983 r.

Zeszyt 2, stron 64, ilustracje

F. Skřivánek, *Kolekce řezaného horského křišťálu v rájeckém zámku* (Kolekcja rżniętych kryształów górskich w zamku Rajec), s. 65–72, 21 il. Szczegółowe omówienie unikatowej kolekcji naczyń z kryształu górskiego, znajdujących się w zbiorach zamku Rajec. Naczynia renesansowe, barokowe i klasycystyczne zostały przez autora artykułu zaprezentowane w kontekście historycznym, na tle rzemiosła rodzimego i europejskiego. Artykuł uświadamia potrzebę prowadzenia badań nad tak znaczącym zbiorem zabytków ruchomych.

K. Křižová, *K dílu Vincenza Camucciniho u nás. Portréty členek rodu Šuvalovů z libochovického zámku* (Portrety przedstawicieli rodu Szuwałowów pędzla Vincenza Camucciniego w zbiorach zamku w Libochowicach), s. 73–83, 17 il. Analiza historyczna obrazów Camucciniego wykonanych dla rodziny Szuwałowów. Szczegółowe analizy porównawcze prac tego malarza zamieszczonych w katalogu z wystawy w Rzymie w 1978 r. Artykuł zawiera wiele danych historycznych, porusza także kwestie warsztatowe, ujawnia fakty biograficzne związane z powstaniem obrazów.

V. Razím, *Středověké opevnění města Rakovníka (k problematice vývoje městského půdorysu)* (Średniowieczne umocnienia miasta Rakownik – w kwestii rozwoju planu miasta), s. 84–93, 13 il. Artykuł omawia strukturę urbanistyczną Rakownika, przekształcanie się jego systemu umocnień z drewnianych w kamienne. Analiza funkcji obronnej umocnień, prezentacja poszczególnych elementów w kontekście planu miasta w ujęciu historycznym.

M. Šerák, *Umělecká litina na želnavském hřbitově* (Odlewy artystyczne na cmentarzu w Żelnawie), s. 94–95, 3 il.

Informacja o pracach konserwatorskich na zabytkowym dziedziastawie cmentarzu. W dotychczasowych działaniach zabezpieczono wiele cennych detali, w tym 80 krzyży.

Recenzje, s. 95

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 3, stron 64, ilustracje

J. Štulc, *K oživání romantických koncepcí a puristických metod při sanaci a komplexní obnově stavebních památek* (W kwestii odżywiania koncepcji romantycznych i metod purystycznych przy sanacji i kompleksowej odnowie zabytków budownictwa), s. 129–142, 12 il. Artykuł omawia zagadnienia związane z teorią i praktyką konserwacji i ochrony zabytków budownictwa i architektury, powołując się na tradycję metodologiczną, uwarunkowania ekonomiczne, względy natury estetycznej. Partycypacja społeczeństwa w procesie ochrony zabytków. W sposób obszerny i wyczerpujący przedstawione dokonania rodzime, czeskie.

J. Hruža, *Prostorová kompozice Prahy – zásady a pracovní metody* (Kompozycja przestrzenna Pragi – zasady i metody pracy), s. 143–150, 5 il. Problemy urbanistycznej struktury historycznego centrum Pragi. Materiał został przygotowany w ramach prac Grupy Roboczej Krajów Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków Historii, Kultury i Muzealiów i prezentuje przekształcanie się koncepcji przestrzennego planowania miasta.

O. Pechová, *Výstava památky a řemesla* (Wystawa „Zabytki i rzemiosło”), s. 151–152, 3 il. Informacja o wystawie w Muzeum w Brnie, prezentującej dorobek pracowni konserwatorskich w zakresie odnowy zabytków ruchomych stanowiących wyposażenie zamków i pałaców. Ciekawe przykłady konserwacji mebli, porcelany, rzeźby, snycerstwa.

K. Charvátová, P. Charvát, *XV. celostátní konference archeologů středověku* (XV ogólnokrajowa konferencja archeologów mediewistów), s. 152. Sprawozdanie z konferencji, która odbyła się w dniach od 17 do 21 X 1983 r. w Pradze i poświęcona była tematowi „Początki i rozwój Pragi i średniowiecznych aglomeracji miejskich”. Prezentacja referatów.

E. Matyášová, *Praha před sto lety* (Praga przed stu laty), s. 153, 2 il. Informacja na temat wystawy w Muzeum m. st. Pragi, poświęconej miastu w dobie powstania muzeum. Ciekawe dokumenty ikonograficzne, liczne grafiki i zdjęcia, a także afisze, programy imprez artystycznych – materiał oddający klimat życia kulturalnego stolicy w XIX w.

K. Křížová, *Obnova vojětínské zvoničky* (Odnowa dzwonnicy z Wojetiny), s. 155–156, 3 il. Informacja na temat prac konserwatorskich prowadzonych przy konserwacji dzwonnicy w osadzie Wojetice.

Recenzje, ss. 156–159

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 4, stron 64, ilustracje

N. Kubů, *Turistická sezóna 1983 na zpřístupněných památkových objektech ČSR* (Sezon turystyczny 1983 w udostępnionych do zwiedzania obiektach zabytkowych na terenie CRS), s. 193–198. Analiza sezonu turystycznego w obiektach zabytkowych pod kątem socjologicznym i oferty proponowanej przez specjalistów w zakresie ruchu turystycznego. Dane statystyczne.

J. Škabradka, *K problematice barevného rozlišení vesničných taveb na mapách stabilního katastru v Čechách* (Na temat problematyki barwnego oznakowania budownictwa wiejskiego na mapach katastralnych w Czechach), s. 199–206, 9 il. Artykuł w kontekście historycznym porusza kwestie kolorystycznego wyróżniania odmiennych typów zabudowy wiejskiej na mapach katastralnych. Prezentacja wybranych obiektów, problemy ich klasyfikacji i przyporządkowania do poszczególnych typów. Konieczność modyfikacji oznakowania.

M. Vlk, *Vázy na tulipány a deltská fajáns z bývalé valdštejské sbírky v Duchcově* (Wazony na tulipany i fajans z Deft pochodzące z dawnej kolekcji Waldszejnów w Duchcowie), s. 207–211, 6 il. Prezentacja kolekcji dziś umieszczonej w zamku w Mníchovie Hradišti. Studium historyczne na tle porównawczym. Wazony pochodzą z końca XVII i początku XVIII w. Szczegółowy opis wybranych obiektów.

V. Dvořák, *Netolice – urbanistický a stavební vývoj města* (Netolice – urbanistyczny i budowlany rozwój miasta), s. 212–218, 13 il. Studium urbanistycznego rozwoju miasta, przemian jego zabudowy przestrzennej od czasów średniowiecznych po XX w. Dane o Netolicach pojawiają się już w X w. w kronice Kosmasa. Do dnia dzisiejszego kompozycja przestrzenna historycznego centrum pozostała niemal niezmieniona. Studium jest wzbogacone danymi historycznymi i dokumentacją architektoniczną (pierzeje rynku).

K. Sklenář, *Menhiry a jejich problematika* (Menhiry i ich problematyka), s. 219–221, 2 il. Menhiry – głazy monolityczne stanowiące zabytkowy element środowiska naturalnego. Ich funkcja zabytkowa w krajobrazie (przykłady m.in. z Bretanii, NRD). Analiza porównawcza obiektów pochodzących z różnych regionów geograficznych i epok.

O. Pechová, *Výstavní síň v kostele N. Trojice v Jindřichově Hradci* (Galeria wystawowa w kościele Św. Trójcy w Jindřichovie Hradci), s. 221, 1 il. Wystawa prac L. Kaprasowej – tkanina w zabytkowym wnętrzu, problemy ekspozycji.

R. Kratina, *Náhrobek malíře Jindřicha Štyrského* (Nagrobek malarza Jindřicha Szytyrskiego), s. 222, il. Cmentarze jako zabytki. Próba identyfikacji autorstwa pomnika na grobie J. Szytyrskiego na cmentarzu w Strasznicach w Pradze.

Literatura, s. 223

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 5, stron 64, ilustracje

J. Vohradník, *Některé poznatky Výboru lidové kontroly ČSR z prověrky v oblasti státní památkové péče* (Niektóre refleksje Rady Ludowej Kontroli CRS z przeglądu dorobku państwowej ochrony zabytków), s. 257–261, 3 il. Analiza sytuacji w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego. Ocena programów prac i ich wykonania (dokumentacja, prace konserwatorskie, badania). Artykuł zwraca szczególną uwagę na funkcje społeczne ochrony dziedzictwa kulturowego i wypełnianie zaleceń zawartych w ustawie o zabytkach. Rola zabytków w kształtowaniu środowiska naturalnego.

M. Flegl, *Z dějin snah o záchranu zříceniny hradu Zvířetic* (Z dziejów starań o zabezpieczenie ruiny zamku Zwirzetic), s. 262–268, 5 il. Artykuł przedstawia prace konserwatorskie przy zabezpieczeniu trwałej ruiny zamku Zwirzetic, pochodzącego z XIII w. Szczegółowa analiza historyczna i dzieje poszczególnych etapów podejmowanych prac konserwatorskich.

J. Petrů, *Vrcholné dílo J. B. Santiniho na Zelené Hoře a jeho zaměření* (Czołowe osiągnięcie architektoniczne J. B.

Santiniego na Zielonej Górze w Żdarze nad Sazawą i jego koncepcja), s. 269–274, 8 il. Prezentacja koncepcji architektonicznej kościoła na Zielonej Górze, jednego z najwspanialszych zabytków architektury barokowej w Czechach. Analiza historyczna i porównawcza na tle dorobku Santiniego.

M. Jiřínek, *Zaměření kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru n. Sázavou* (Założenie architektoniczne kościoła Św. Jana Nepomucena na Zielonej Górze w Żdarze nad Sazawą), s. 275–279, 5 il. Studium na temat konstrukcji kościoła. Badania pomiarowe, geodezyjne przeprowadzone przez pracowników Instytutu Geodezji i Kartografii w Brnie. Prezentacja wyników badań i pomiarów, liczne ilustracje.

B. Tykva, *Generální aktualizace státních seznamů nemovitých kulturních památek* (Generalna aktualizacja państwowych spisów zabytków nieruchomych), s. 280–281. Ocena stanu ewidencji zabytków nieruchomych. Zadania służb dokumentacyjnych w CRS w obliczu przeprowadzonej kontroli i dostrzeżeniu pewnych niedomogów w prowadzeniu rejestrów.

M. Suchomel, *K otázce označení dřevorezby sv. Ignace z Muzea hlavního města Prahy rokem 1724* (W kwestii datowania rzeźby drewnianej św. Ignacego znajdującej się w Muzeum m.st. Pragi), s. 281–282. Artykuł polemiczny stawiający kolejne pytania dotyczące datowania rzeźby polichromowanej św. Ignacego. Wątpliwości powstały w wyniku prac konserwatorskich i badań polichromii obiektu. Szczegółowa analiza rzeźby prowadzić może do nowych wniosków. Sprawa jest otwarta.

J. Čechura, *K některým aspektům využití novověkých písemných pramenů pro stavebně historické průzkumy středověkých objektů* (Niektóre aspekty wykorzystania nowożytnych źródeł pisanych do badań historyczno-budowlanych obiektów średniowiecznych), s. 282–283. Funkcja źródeł pisanych w badaniach naukowo-historycznych i dokumentacyjnych. Analiza kroniki *Tilia Plassensis*.

J. Majer, *Seminář „Výzkum a využití hornických památek v přírodě, problémy jejich evidence a zabezpečení“* (Seminarium „Badania i wykorzystanie zabytków górnictwa znajdujących się w naturalnym środowisku – problemy ewidencji i zabezpieczenia“), s. 284–286, 2 il. Sprawozdanie z seminarium, które odbyło się w Pradze w dniach 6–7 XII 1983 r. Rola zabytków techniki, ich zabezpieczenia i prezentacji w naturalnym środowisku – szczegółowe omówienie referatów.

Literatura, ss. 286–287

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 6, stron 64, ilustracje

K. Křížová, A. Krutinová, *Historický mobiliár Valdštejnského paláce v Praze – zpráva o novém soupisu* (Zabytki ruchome w pałacu Waldsztejskim w Pradze – sprawozdanie z nowej ewidencji), s. 321–323, 43 il. Prezentacja wyposażenia wnętrza pałacu. Autorki przedstawiają najciekawsze obiekty z kolekcji zgromadzonej przez Waldszejnów, zwracając uwagę na fakt przeniesienia części eksponatów do Muzeum w Chebie. Badania historyczne i ewidencjonowanie eksponatów – wyniki dotychczasowych prac.

J. Šrámek, *Restaurování Partenonu* (Konserwacja Partenonu), s. 324–340, 12 il. Autor przedstawia prace konserwatorskie prowadzone w Atenach przy obiekcie tak ważnym i jednocześnie nasuwającym wiele problemów natury technologicznej przy konserwacji kamienia.

J. Hlobil, *Peripetie vývoje a poznání významné středověké architektury (Doplňky k průzkumu kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži)* (Perypetie związane z poznaniem wybitnego dzieła architektury średniowiecznej – uzupełnienia w kwestii badań przeprowadzonych w kolegiacie Św. Maurycego w Kromierzku), s. 341–344, 7 il. Studium badawczo-historyczne przedstawiające problemy związane z określeniem czasu powstania zabytkowego kościoła. Liczne niedokładności i wątpliwości natury historycznej. Badania sklepienia pozwalają na wyciągnięcie wniosków o wczesnogotyckim pochodzeniu obiektu.

H. Němečková, *Soutěž „Fotografie ze současného života SSSR“* (Konkurs „Fotografia we współczesnym życiu ZSRR“), s. 345–346. Informacja o konkursie fotograficznym organizowanym na terenie Czechosłowacji.

M. Suchomel, *Parleřovské umění z Porýní v Praze* (Sztuka Parlera z Poryni w Pradze), s. 346–348, 4 il. Wystawa rzemiosła artystycznego (rzeźby) z pracowni Parlera. Prezentacja rzeźb polichromowanych, ocena prac konserwatorskich prowadzonych przez czeskich specjalistów przy tych obiektach. Wysoki poziom ekspozycji.

D. Vokolková, *Itálie, Čechy a střední Evropa* (Italia, Czechy i Europa Środkowa), s. 348–351, 4 il. Sprawozdanie z konferencji pod tym tytułem zorganizowanej przez Wydział Filozofii Uniwersytetu Karola w Pradze w katedrze historii sztuki. Prezentacja referatów, w tym również wypowiedzi zagranicznych uczestników obrad.

Recenzje, s. 351.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 7, stron 64, ilustracje

V. Nejedlý, *Příspěvek k poznání počátků využívání moderních technologií v oblasti památkové péče (opravy v kostele sv. Jakuba v Jihlavě koncem 19. a počátkem 20. století)* (Uwagi na temat początków stosowania nowoczesnych technologii w konserwacji zabytków (prace w kościele Św. Jakuba w Jihlavie w końcu XIX i początku XX w.)), s. 385–391, 7 il. Artykuł historyczny, w którym poczesne miejsce zajmuje problem zastosowania betonu w pracach konserwatorskich. Nowe technologie – analiza i efekty zaprezentowane na przykładzie kościoła Św. Jakuba w Jihlavie.

Z. Fridrich, J. Sehnal, *K problematice záchrany památkových varhan* (W kwestii ochrony zabytkowych organów), s. 392–396, 4 il. Autor przedstawia problemy związane z konserwacją instrumentów muzycznych, gdzie cele estetyczne winny być ściśle związane z zachowaniem naczelnej funkcji obiektów, tj. przydatności instrumentów. Analiza prac prowadzonych na terenie Czech. Wskazanie najistotniejszych kwestii technicznych i technologicznych, a także problemów natury dokumentacyjnej.

V. Jiřík, *Barva a barevnost nemovitých památek* (Kolor i kolorystyka zabytków nieruchomych), s. 397–402, 9 il. Artykuł podejmuje problematykę koloru i kolorystyki zabytków architektury w ich naturalnym otoczeniu, w ścisłym powiązaniu z urbanistyczną kompozycją miasta, jego historycznej zabudowy. Praca prezentuje różne typy rozwiązań podejmowanych przez specjalistów europejskich (NRD, Polska, RFN). Problemy technologiczne – badanie tynków i materiałów budowlanych. Badanie wpływu naturalnego oświetlenia na kolorystykę architektury.

A. Kamarýtová, *Nový způsob rentoaláže zavěšených obrazů na plátně* (Nowa metoda rentoalazu obrazów malowanych na płótnie), s. 403–404. Prezentacja nowej metody

konserwacji malarstwa metodą rentoalazu, tj. nanoszenia (wprasowywania) termoplastycznej folii na płótno. Opis działań i struktury samego materiału.

O. Pechová, *Výstava o restaurování Cimabuova kříže z Florencie* (Wystawa o restauracji krzyża autorstwa Cimabuego z kościoła we Florencji), s. 404–406., 2 il. Sprawozdanie z wystawy w Luwrze prezentującej to wybitne dzieło Cimabuego z kościoła Santa Croce we Florencji. Autorka przedstawia szczegółowo problemy konserwatorskie związane z obiektem.

Recenzje, ss. 407–411

Literatura, s. 411

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 8, stron 64, ilustracje

J. Netková, J. Svatoňová, *Návštěvní řády a zpřístupňování hradů a zámků (část I)* (Przepisy dla zwiedzających i udostępnianie grodów i zamków), s. 449–460, 7 il. Rys historyczny dziejów udostępniania obiektów zabytkowych szerszym kręgiem społeczeństwa. Prezentacja regulaminów dziewiętnastowiecznych i ich porównanie z działającymi współcześnie. Autorki przedstawiają też spis obiektów przejętych po 1947 r. i przeznaczonych do udostępniania w ruchu turystycznym.

M. Glosová, *Stavební obnova o využití bývalého klátera v Sázavě, národní kulturní památka* (Odnowa i wykorzystanie dawnego klasztoru w Sazawie, zabytku kultury narodowej), s. 461–464, 5 il. Szkic historyczny o odbudowie i adaptacji dawnego klasztoru benedyktynów w Sazawie, jednego z ostatnich zabytków kultury wczesnoślwiańskiej. Historia prac konserwatorskich prowadzonych w klasztorze od 1969 r.

L. Machytka, M. Mžyková, *K dílu Franze Cauziga v českých zámeckých sbírkách* (Na temat twórczości Franza Cauziga w czeskich zbiorach zamkowych), s. 465–468, 6 il. Na podstawie nowej identyfikacji autorstwa obrazów z kolekcji zamkowych w Krasnym Dworze i Lasinach Wielkich autorzy artykułu przedstawiają sylwetkę twórcy akademika wiedeńskiego Franza Cauziga (1755–1828).

J. Svatoň, *Prostorová identifikace fondu nemovitých památek v České socialistické republice* (Przestrzenna identyfikacja zbioru zabytków nieruchomości w CRS), s. 469–470. Artykuł przedstawia problemy związane z dokumentacją zabytków nieruchomości.

L. Čichovský, *Petrologická kritéria volby litologických typů opuky pro rekonstrukční účely historických staveb* (Petrograficzne kryteria wyboru litologicznych typów margla dla celów rekonstrukcyjnych), s. 471–475, 11 il. Szczegółowe studium geologiczne i technologiczne wybranych typów minerałów (margla) ze wskazaniem możliwości ich wykorzystania przy konserwacji i rekonstrukcji architektury.

A. Vošahlík, *30 let Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů a státní památková péče* (Trzydzieści lat Państwowego Instytutu Rekonstrukcji Miast Historycznych i Obiektów oraz państwową ochroną zabytków), s. 475–477, 4 il. Artykuł podsumowujący długoletnią działalność SÚRPMO przy rewaloryzacji zabytkowych miast. Cele, zadania, metody pracy – przykłady najciekawszych osiągnięć.

E. Matyášová, *K. 30. výročí SÚRPMO* (W trzydziątą rocznicę SÚRPMO), s. 478–479, 4 il. Artykuł jubileuszowy, podkreślający najbardziej znaczące dokonania Instytutu.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 9, stron 64, ilustracje

M. Princ, *Archeologie a památková péče* (Archeologia a ochrona zabytków), s. 513–522, 14 il. Szkic historyczny prezentujący dzieje prac archeologicznych i ich ścisły związek z ochroną dziedzictwa kulturowego. Autor skupia uwagę na ustawodawstwie określającym miejsce zabytku archeologicznego w dziedzictwie kulturowym kraju, przedstawiając problemy powstałe jeszcze w XIX w. Teoria i praktyka ochrony zabytków i ochrony środowiska naturalnego. Prezentacja ciekawszych prac archeologicznych (Brzezno, Wizmburk, Dawle).

J. Netková, J. Svatoňová, *Návštěvní řády a zpřístupňování hradů a zámků (část II)* (Regulaminy dla zwiedzających i udostępnianie grodów i zamków, część II), s. 523–528, 9 il. Współczesne przepisy regulujące zwiedzanie zabytków. Ocena i szczegółowa prezentacja poszczególnych ważniejszych zagadnień. Artykuł został zaopatrzony w zestawienie wybranych przepisów prawnych i zarządzeń dotyczących udostępniania obiektów zabytkowych, począwszy od 1912 r.

M. Pojsl, *Nová zjištění při obnově olomoucké katedry* (Nowe odkrycia przy odnowie katedry w Olomoucu), s. 529–531, 8 il. Odkryć dokonano w czasie konserwacji murów kamiennych neogotyckich, spod których wyłoniły się fragmenty romańskie. Analiza dokonanych odkryć, przedstawienie hipotez badawczych i propozycji metodologicznych w odniesieniu do dalszych badań.

J. Štulc, *William Morris a moderní ochrana památek* (William Morris a nowoczesna ochrona zabytków), s. 532–533. Szkic o wybitnym angielskim poecie, a zarazem teoretyku sztuki i artyście w 140 rocznicę jego urodzin. Podkreślenie roli Morrisa jako jednego z prekursorów nowoczesnego pojmowania problemów ochrony zabytków.

Recenzje, ss. 534–538

Literatura, ss. 541–543

J. Sedláč, *Výstava „Třicet let práce SÚRPMO 1954–1984”* (Wystawa „Trzydzieści lat pracy SÚRPMO 1954–1984”), s. 539–540. Informacja o wystawie z okazji jubileuszu Państwowego Instytutu Rekonstrukcji Zabytkowych Miast i Obiektów.

D. Bařínková, *Výstava „Vývoj města Brna od konce 19. století”* (Wystawa „Rozwój Brna od końca XIX w.”), s. 540. Informacja o wystawie dotyczącej dziejów miasta, na której zgromadzono liczne dokumenty i materiał związany z życiem codziennym Brna.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 10, stron 64, ilustracje

J. Herout, *Veduty Eduarda Gurka na pražské výstavě a jejich význam pro památkovou péči* (Weduty Eduarda Gurka na wystawie w Pradze i ich znaczenie dla ochrony zabytków), s. 577–588, 11 il. Prezentacja akwarel i rycin Gurka znajdujących się w kolekcji austriackiej. Między innymi kolekcja obejmuje 19 tematów z Czech, 4 z Moraw oraz wizerunki miast z innych rejonów. Prace pochodzą z połowy XIX w. i stanowią cenne źródło wiedzy o zabytkach, ich lokalizacji i ówczesnym wyglądzie. Studium o wedutach Gurka przedstawione na tle dokonania europejskich.

P. Kotlík, *Působení posypových solí na památkové objekty* (Działanie soli na obiekty zabytkowe), s. 589–591, 5 il. Autor przedstawia zgubne skutki posypywania ulic miejskich solą. Zabytkom grozi zagłada, co zostało ukazane na towarzyszących artykułowi ilustracjach.

J. Netková, J. Svatoňová, *Vzorový návštěvní řád ministerstva kultury ČSR pro památkové objekty určené ke kulturně výchovnému využití* (Wzorcowy regulamin dla zwie-

dających obiekty zabytkowe opracowany przez Ministerstwo Kultury CRS), s. 592–595. Regulamin został opracowany dla obiektów pełniących funkcje oświatowo-wychowawcze. Autorki omawiają szczegółowo rolę dokumentu i jego wpływ na ruch turystyczny w zabytkowych obiektach.

A. Bakonová - Kubátová, *Václav Prachner s Josefem Berglerem na Thunově „Cibulce”* (Wacław Prachner i Józef Bergler w „Cibulce” majątku Thunów), s. 596–598, 3 il. Współpraca wybitnego rzeźbiarza Prachnera (1784–1833) ze starszym o trzydzieści lat malarzem Berglerem. Wspólne dzieło – pomnik w siedzibie Thunów „Cibulka” w Pradze. Ciekawy szkic biograficzny i zarazem przyczynek do dziejów nieznanych zabytków Pragi.

J. Štulc, *K nové barevnosti tamburu a lucerny křížovnického kostela v Praze* (W kwestii kolorystyki bębna kopuły oraz latarni w kościele Św. Franciszka w Pradze), s. 599–602, 3 il. Artykuł podejmuje – w kontekście historycznym – problemy kolorystyki w architekturze na przykładzie prac konserwatorskich w kościele barokowym Św. Franciszka w Pradze. Znaczenie prac dla zachowania walorów estetycznych i historycznej rangi obiektu (problemy wierności wobec kolorystyki typowej dla epoki).

L. Dědková, *K restaurování litinové fontány v Karvině* (O restauracji żeliwnej fontanny w Karwinie), s. 603–604, 2 il. Problemy związane z konserwacją obiektu. Autorka przedstawia też problemy technologiczne konserwacji detalu żeliwnego.

J. Petrů, *Zámecké knihovny* (Biblioteki zamkowe), s. 604–605. Informacja o wystawie „Biblioteki zamkowe” zorganizowanej w Muzeum Piśmiennictwa w Žďarze nad Sazavą w 1984 r. Prezentacja najcenniejszych eksponatów. Wystawa ekslibrisów.

J. Klimentová, *Zaniklá Praha v expozicích Muzea hlavního města Prahy* (Nie istniejąca już Praga w ekspozycjach Muzeum m.st. Pragi), s. 605. Praga pierwszego dziesięciolecia XX w. przedstawiona na obrazach olejnych Jana Minařika.

Literatura, ss. 606–607

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Oprac. Magdalena Gumkowska

Informujemy, że w nr 3, 1986 „Kwartalnika Architektury i Urbanistyki” (który ukaże się w końcu bieżącego roku) zamieszczone będą m. in. artykuły:

Stanisława Mossakowskiego, *Zmiany kamiennej dekoracji rzeźbiarskiej Kaplicy Zygmuntońskiej przy katedrze krakowskiej w XVIII i XIX w.*

Przebogata dekoracja Kaplicy Zygmuntońskiej przy Katedrze Wawelskiej, wykonana przez grupę florencko-rzymskich rzeźbiarzy, kierowanych przez Bartolomeo Berrecciego (1517–1526), uznana jest za czołowe dzieło renesansowe w Polsce. Restauracje z XVIII, a zwłaszcza XIX w. (kierowana przez Sławomira Odrzywolskiego) wprowadziły do kaplicy elementy nowe, wzorowane głównie na medyzorytach Piranesiego oraz na sztuce weneckiej; przez późniejszych badaczy przyjęte za oryginalne. Autor – dzięki przebadaniu nie publikowanych źródeł archiwalnych i ikonograficznych – stara się ustalić autentyczność i proveniencję istniejących obecnie dekoracji. Uzyskane wnioski zmieniają w sposób zasadniczy przyjęte dotychczas poglądy na ocenę dekoracji kaplicy.

Grzegorz Bukala, *Twierdza Kłodzka, 1620–1900*

Militarne znaczenie ziemi kłodzkiej sprawiło, że już od IX w. stała się ona przedmiotem ostrych sporów granicznych polsko-czeskich. Główny gród – Kłodzko, położony na starym szlaku łączącym Pragę i Wrocław, stawał się w miarę upływu czasu ufortyfikowaną twierdzą, zwłaszcza gdy od pierwszej połowy XVII w. znalazł się pod panowaniem Austrii. Autor, dysponując bogatą literaturą, a przede wszystkim odszukany w archiwach krajowych i zagranicznych licznymi przekazami kartograficznymi i ikonograficznymi, śledzi rozbudowę twierdzy wraz z jej militarnymi uwarunkowaniami, aż do końca XIX w. Praca stanowić będzie szczególną pozycję w niezbyt rozwiniętych w nauce polskiej badaniach nad *architecturae militaris*.

Osoby nie prenumerujące „Kwartalnika Architektury i Urbanistyki”, a zainteresowane nabyciem nr 3, 1986 proszone są o zgłoszenia pod adresem: Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, 00-901 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, piętro XVI – w celu ustalenia właściwej wysokości nakładu.